

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Variæ Scholasticorum opiniones. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

32 petitio principij, esset enim, ac si diceret, ideo certo cognoscit, quia ea habet obiectiue presentia, cumque habere obiectiue presentia nihil aliud sit, quam cognoscere, penitus esset, ac dicere, ideo cognoscuntur, quia cognoscuntur. Hac ratione, quam ex hoc loco deducit *Ferrariensis*. i. *contra gent.* cap. 66. sibi habet persulfum, opinionem illam esse S. Thom. Deinde est alterum testimonium 1. *con-* *tra gent.* cap. 66. in 5. ratione, ubi ait, aeterno nihil posse coexistere ex parte, sed necesse esse, toti coexistere: quocirca & diuinum intellectum intueri omnia futura, quasi presentia; per presentiam autem obiectiue non dicitur res coexistere Deo, ergo ibi non loquitur S. Thom. de obiectiua, sed de reali presentia, qua res vere, & realiter Deo existant: si quidem ex coexistentia reali, qua res ab aeterno presentes sunt Deo, inferat, eas à Deo cognosci. Eodem pacto loqui videtur in 1. d. 38. art. 5. & q. 2. de veritate art. 12.

Ferrariensis
Alm. pro-
du.
Art. quorum
Thomista-
rum veris
sententia.
33
Dea
Hieronymus
Silvest.
Egidius.
Verum antiqui, & non minus graues Thomistarum modo intellexerunt sententiam S. Thom. atque meo quidem iudicio multo verius, & magis secundum mentem illius. Nam quam autem S. Thom. presentiam illam realem futurorum in aeternitate docuisse, senserunt *Archiepiscopus Hispan.* *Dez.* in 1. d. 38. q. 1. art. 2. *Hieronymus* eadem *disput.* & *Silvester* in defensorio doctrinae S. Thomae: imo *Egidius* & ipse quondam Sancti Thomae discipulus, & auditor in suo castigatorio aduersus corruptorem Thomae in observationibus in hunc articulum, vindicare contendit Doctorem Sanctum ab hac sententia, tanquam à calumnia, quam quidam Parisienses Doctores suo tempore S. Thomae tribuebant, & ob eam erroris ipsum infumabant. Docent vero Thomistae citati S. Thom. ubique loqui de presentia obiectiua, non de reali, & de presentia rerum in ipso Deo, non extra: ita ut nihil extra Deum ab aeterno ei coexistat: sed in ipso solum res ab aeterno esse dicantur. Id quod de existentia obiectiua intelligendam est. Id autem manifestum fiet, si ostenderimus, in hoc articulo nihil de presentia illa reali haberi.

Expositio
prioris loci
S. Thom.
& aliorum.
34
Scientia fa-
ctorum futu-
rae non fac-
it futura.
Tria igitur docet in hoc a. 13. Primum est Deum scire omnia futura: id autem probat, non ex eo, quod sunt presentia, ut quidam falso arbitrantur: sed inde, quia comprehendit omnia, quae sunt in sua, & creaturae potentia. Quare cum omnia futura sint in sua, & creaturae potentia, omnia necessario cognoscit. Secundum est: futura à Deo cognosci in seipsis, non in causis. Hoc etiam non probat ex presentia reali, sed quia causae sunt ex se indifferentes ad utramvis partem, quocirca in ipsis nihil esse potest: unde cognoscantur certo futura: ergo cum Deus ea certo cognoscit, non in causis, sed in seipsis ea scire debet.

Tertio docet Deum intueri omnia haec futura ab aeterno sine successione. Probat vero quia eius aeternitas est tota simul: quare & eius etiam cognitio, cuius duratio est ipsa aeternitas, erit tota simul. Hinc inferat, intellectum Dei simul ab aeterno ferri in res omnes futuras, ac si praesentes essent, nealiqua in scientia illius successio sit. Ex quo etiam colligit, omnia, quae sunt in tempore futura, esse Deo presentia non solum in rationibus aeternis (ut quidam dicunt) hoc est, in essentia sua, ut habet rationem speciei intelligibilis, sed quia eius intuitus, & cognitio actualis fertur in res omnes futuras: ubi de obiectiua presentia aperte loqui-

tur. Ideo enim dicuntur à S. Thoma res Deo praesentes, quia intuitus eius fertur in illas. Quod si de reali illa presentia Caietani loqueretur Sanctus Doctor, dicere debuisset contra, ideo intuitum Dei in res ferri: quia sunt ei praesentes. His autem verbis non vult reddere rationem, ob quam à Deo cognoscantur: sed vult explicare modum, quo Deus omnia sibi presentia simul habeat, quo sensu etiam loquitur supra art. 9. Deinde subiungit haec verba: Unde manifestum est, quod contingentia & infallibiliter à Deo cognoscuntur, in quantum subduntur diuino conspectui, secundum suam presentialem, & tamen sunt futura contingentia suis causis comparata. Quibus verbis etiam non reddit rationem, quare cognoscantur futura à Deo: quia scilicet subduntur conspectui ipsius (de hac enim presentia plane loquitur) haec namque esset nugatoria quaedam petitio principij: sed explicat modum, quo cognitio Dei est infallibilis, quia scilicet fertur in res ipsas, quas suo conspectui habet praesentes, & nihilominus futura cum suis causis collata, contingentia, & indifferentia sunt. Haec sufficiant in expositionem articuli, ex quibus cetera testimonia Doctoris Sancti explicari facile possunt, & rationi, quam *Ferrariensis* adduxerat, responderi.

DISPUTATIO LXV.

An aliqua ratio certitudinis scientiae, quae Deus nouit futura, assignari possit.

Variae Scholasticorum opiniones. cap. 1.
Ex decreto voluntatis Dei sufficiens causa, remota tamen, certitudinis scientiae assignari potest. cap. 2.
Solutio obiectionum contra hanc sententiam. c. 3.
Ex veritate futurorum, & infinitate intellectus, Dei, optime inferitur certitudo scientiae ipsius. cap. 4.

CAP. I.

Variae Scholasticorum opiniones.

Explosa iam ratione communi quorundam Thomistarum, qui ipsi explicare, & defendere nituntur certitudinem scientiae Dei, quia videlicet res Deo non sunt futurae, sed vere praesentes presentia reali; alia nobis ratio inuestiganda est, parati enim esse debemus, ad rationem reddendam eius, quae in nobis est fidei, in ijs praesertim rebus, quae non supernaturali reuelatione solum, sed naturali, & philosophica ratiocinatione etiam indagare possumus: in ea tamen ratione reddenda variant reliqui Scholastici quorum placita more solito in hoc cap. recensebimus.

Primum Nominales, Okam in 1. d. 38. q. 2. non longe à fine, Gab. q. 1. a. 2. post secundam conclusionem, Greg. tentia Nominalium. Okam. Gabriel. Greg. dicunt, non posse certam aliquam & propriam rationem huius certitudinis scientiae Dei in hac vita assignari, sed hoc dicunt ad perfectionem, & infinitatem scientiae Dei spectare, ut futura etiam contingentia, & indifferentia ad utrumvis, non minus certo, & determinate cognoscat, quam ea quae naturali necessitate eveniunt. Cum his videtur facere *Marsilius* in 1. q. 40. ante 1. art. quaest. tamen rationem, quam infra ex S. Thoma referemus, ipse quoque eo loco assignauerit. Verum, ut initio capitis dixi, enitendum nobis est rationem huius veritatis inuestigare, siquidem non sola reuelatione id nobis constare potest.

Inter eos igitur, qui rem hanc ratione explicare, & enotare conantur, occurrunt in primis S. Thom.

Secunda
S. Thom. &
eius ratio.
Rigid.
Alexand.

S. Thom. in hoc art. 13. (qui tamen attente legendus est) & Aegidius in 1. d. 38. q. vii. cum quibus sentire videtur Alex. 1. p. q. 23. m. 4. art. 4. qui hac ratione probant scientiam quam Deus de futuris habet, non minus certam esse, quam de presentibus. Si Deus cognoscit certo, quæ presentia sunt: ergo ab æterno etiam certo cognovit. Cum enim scientia Dei sit æterna, eiusque duratio sit ipsa æternitas, sicut est essentia Dei, sequitur, eodem modo esse Deo nota futura, atque presentia: quia si alio modo cognosceret presentia, hoc ipso, quod presentia sunt eorum scientia in tempore inciperet: ac proinde æterna non esset: ergo cum debeat esse æterna, sicut est sua substantia: sequitur scientiam, quam Deus de presentibus habet, ab æterno fuisse: ergo eadem est scientia futurorum, atque presentium, & ita eodem modo ab æterno certa. Nam quæ est rerum presentium, non tantum in Deo, verum etiam in Angelis certissima est, ut contra illam deceptio euenire non possit.

Quid demō-
strat ratio
S. Thom.

Hæc ratio S. Thom. euidenter demonstrat, futura ab æterno à Deo cognosci non minus certo, quam presentia: ea tamen est communis quedam ratio, ab absurdo deducta; nullus enim negabit maximam futuram Deo imperfectionem, si in tempore inciperet res cognoscere. Deinde ita Deo tribuere scientiam, ut in eum deceptio cadere possit, qui summe verus, & verax est, manifeste est absurdum, quibus positus optime infertur, quod proposuimus, sed ut dixi, ea est communis quedam ratio. Quare alia magis peculiaris, & propria adhuc desideratur, quam inuestigare contendimus.

Tertia sen-
tentia Bo-
nauent.

Bonauent. in 1. d. 39. art. 2. q. 3. quem videtur sequi Durand. eadem d. q. 3. num. 8. tamen in sententiam Scoti paulo post referendam inclinare quoque videtur, aliter tamen ideo, certo, & determinate à Deo cognosci futura, quia in se habet omnium rerum ideas, & rationes: ac proinde futura omnia in essentia sua ad viuum repræsentantur: potest igitur omnia certo cognoscere, ac si iam sibi essent presentia.

Refutatur ab
Scoto.

Huius sententia meminit Scotus in 1. d. 39. q. 1. §. Contradictiones, & eam impugnatur duabus rationibus, quarum prior est. Idea non repræsentatur aliud, quam terminos compositionis, & enunciationis, non ipsam compositionem, nisi illa suapte natura ex terminis cognoscatur, quales sunt enunciationes necessariæ; at vero huiusmodi non est enunciatio rei futurae, quæ libere futura est: ergo illa, quatenus futura, non repræsentatur in idea: perinde enim est, rem futuram in idea repræsentari, atque hanc propositionem repræsentari, *Res hæc, aut illa futura est*: si ergo compositio, seu enunciatio, quæ necessaria non est, non repræsentatur in idea, sed solum extrema illius, fit, ut res futura, quatenus futura, in ea etiam minime repræsentetur.

Secunda ra-
tio.

Id ipsum magis declarat, & confirmat posterior ratio eiusdem Scoti, quæ talis est. Idea in Deo præcedit omnem actum voluntatis ipsius, ut ex ijs quæ dicemus, disp. 72. patebit, ergo repræsentatur naturaliter id, cuius est idea. Quocirca idea etiam sunt rerum possibilem, quæ necessario in essentia diuina repræsentantur: idea igitur, ut idea est, non repræsentatur futura, quatenus futura sunt. Quod si aliquis pro Bonau. respondeat, per ideas, vel rationes existentes in mente Dei, non intelligi eas, quæ præcedunt omnem actum voluntatis, ut explica-

Responsio
occurret.

tum est, & sunt principium producendi creaturas, pertinetque ad scientiam practicae eius; sed simplicem repræsentationem in essentia Dei, quæ pertinet ad scientiam speculatiuam, certe non redditur sufficiens ratio certitudinis scientiæ, sed difficultas propolita eodem redit. Nam si repræsentatio illa futurorum ponatur in essentia diuina per modum speciei impressæ, & in actu primo ad intelligendum, vel tanquam in specie expressa in actu secundo, huius adhuc desideratur ratio: quare scilicet futura cum sint indifferentia, & in causa non determinata; in essentia diuina in actu secundo, vel etiam in actu primo determinate repræsententur. Manet igitur semper eadem questio, præteritum si de repræsentatione in actu secundo, & tanquam in specie expressa sermo sit. Nam idem omnino est repræsentari in actu secundo, aut in specie expressa, atque cognosci, ut tota q. 12. sapius inculcatum est.

CAPVT II.

Ex decreto voluntatis Dei sufficiens causa, remota tamen, certitudinis scientiæ assignari potest.

DVplex, meo iudicio, ratio reddi potest certitudinis scientiæ Dei, prior quidem sufficiens est, si remota, de qua in hoc cap. dicemus: posterior vero est propria, & proxima, atque ex principijs naturalibus euidenter deducta: de qua cap. 4. breuiter differemus.

Prior igitur ratio, quæ probatur, atque declaratur certitudo scientiæ Dei, defumitur ex decreto voluntatis ipsius, quæ omnia futura in tempore producenda definit. Hac ratione vtuntur Scotus in 1. d. 39. q. 1. §. Contra istud arguitur, & S. viso de contin. gentia, Richard. d. 38. art. 1. q. 5. eamque vnicam esse putat Durand. q. 1. num. 9. nam cætera omnia, quæ in ea quaestione assignauit, ex quibus colligeretur certitudo scientiæ Dei, non satis eam probant, ut facile quisque videre potest. Ex recentioribus etiam Thomistis, qui putant, ex presentia reali in æternitate certo sciri à Deo futura, sunt nonnulli, qui etiam dicunt, non ex sola ea presentia, sed simul ex decreto certo cognosci.

Vt hanc sententiam probemus, & ex decreto voluntatis Dei optima ratione deducamus certitudinem scientiæ ipsius, præmittendum est, quamlibet rem ordine quodam prius esse futuram, quæ Deus eam intelligat esse futuram, ut disp. 68. c. 6. ostendimus. Deinde nullam rem esse futuram sine peculiari aliqua voluntate, & definitione Dei circa illam: id quod mihi adeo certum est, ut existimem nullo modo negari posse. Sunt quidem recentiores nonnulli Theologi, qui non valentes alio modo explicare, quomodo Deus provideat omnibus necessaria auxilia ad bene operandum, & merendum vitam æternam, si dicant necessarium esse, Deum omnia nostra opera, secundum quod bona sunt, sigillatim decreuisse; aut hoc pacto non valentes conciliare Dei voluntatem cum libertate nostra, affirmant, Deum non definisse omnia sigillatim, nec se solo, nec cum causa secunda ad concurrentem cum ea: sed generali quadam ratione statuisse apud se, cum omni causa, & libero arbitrio, etiam præuenio vocatione sufficienti concurrere, & ad hoc paratum esse. Quare nec sola nostra consideratione conceduntur à Deo plura voluntatis eius decreta circa opera nostra, neque

Primam
fundamen-
tam.

Quorundam
recentiorum
placitum.